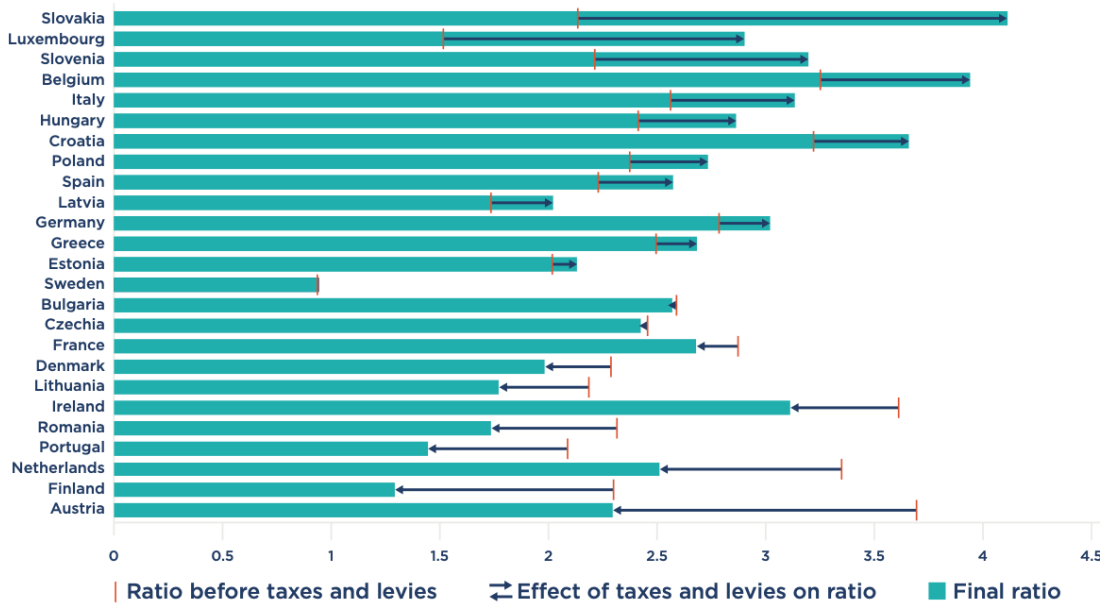

Enerji İstatistik Notu 49: Enerji Dönüşümünde Üçüncü Element – Elektrik Gaz Fiyat Oranı

Tek cümle: “Sanayi elektrik/gaz fiyat oranının 3 civarında olması ile sanayinin net sıfır dünyasına hazırlanması çok zor olacaktır.”

Barış Sanlı, barissanli2@gmail.com

Eğer gerçekten bir enerji dönüşümü ile net sıfıra ulaşmak hedefleniyorsa, en önemli üçüncü gösterge elektrik ve gaz fiyatlarının oranıdır. Genel olarak elektrik fiyatları kWh bazında gaz fiyatlarının 2-3 katıdır. Türkiye’de aklımıza hep haneler gelmektedir, ama enerji tüketiminde asıl ağırlık olan sanayi elektrik fiyatlarının sanayi gaz fiyatlarına yakın olması beklenir. Bunu başaran ve uzağında olan ülkeler var. İsveç ve Finlandiya’da elektrik fiyatları ile gaz fiyatları kWh olarak oranı ya 1 ya da yakınındadır. Aşağıdaki grafik Regulatory Assistance Project’in 12 Aralık 2024 tarihli raporundandır¹.

Data source: Eurostat. (2024). Energy Statistics – Prices of Natural Gas and Electricity

Şekil 1 - Avrupa'daki endüstriyel kullanıcılar için elektrik fiyatının gaz fiyatına oranı, 2023 (RAP)

Bu notta AB27, Finlandiya (örnek olarak) ve Türkiye’deki elektrik/gaz fiyat oranının gelişimine bakılacaktır. Veri kaynağı olarak Eurostat kullanılmıştır². Sadece konut dışı tüketicilerden yüksek tüketimi olanların -ki çoğunlukla sanayicilerin, maruz kaldığı fiyatlamalara bakılmıştır.

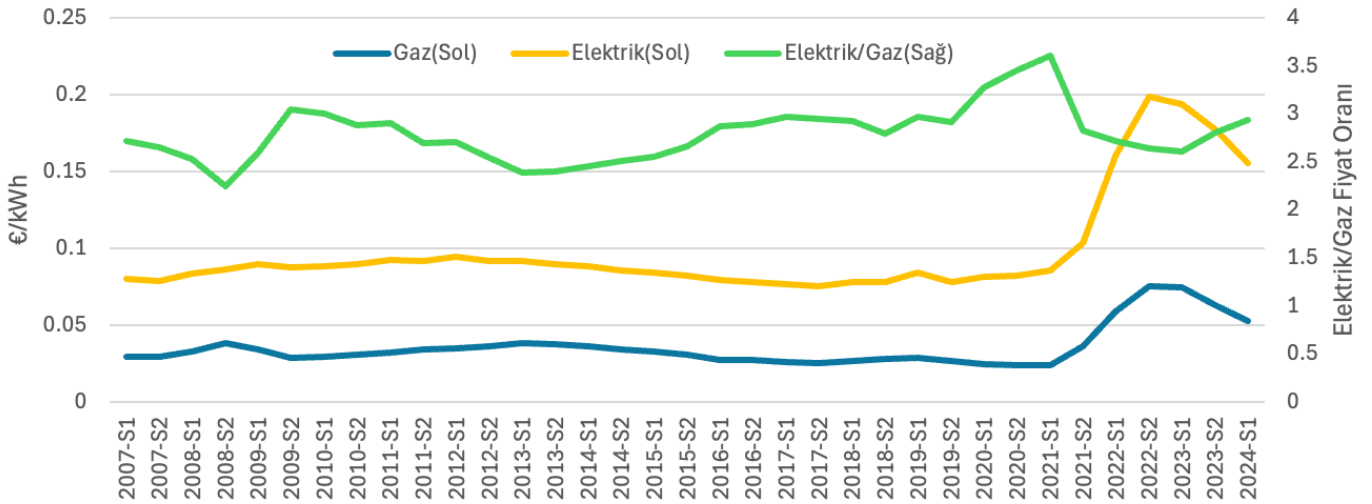
Temelde bu orana vergili bakılması esastır. Ama vergilerin yükünden dolayı mı fiyat oranı yüksek diye vergisiz fiyatlara da bakılmaktadır. İlk etapta ikisini de bakılacaktır.

İlk grafikte AB27 ülkeleri için elektrik, gaz fiyatları ile bu ikisinin oranı gösterilmektedir. Açık yeşil oranın son dönemlerde arttığı görülmektedir. Kısaca ya elektrik daha da pahalı hale gelmeye başlamıştır. Bu gelişimde yenilenebilirlerin etkisi gibi tartışmalar da yapılabilir. Fakat diğer taraftan, gaz fiyatları da çok artmış sonra da düşmüştür. Gaz fiyatları hala 2021 öncesi seviyelere düşmemiştir. Ama elektrikteki durum da çok farklı değildir.

¹ <https://www.raponline.org/knowledge-center/some-like-it-hot-moving-industrial-electrification-from-potential-to-practice/>

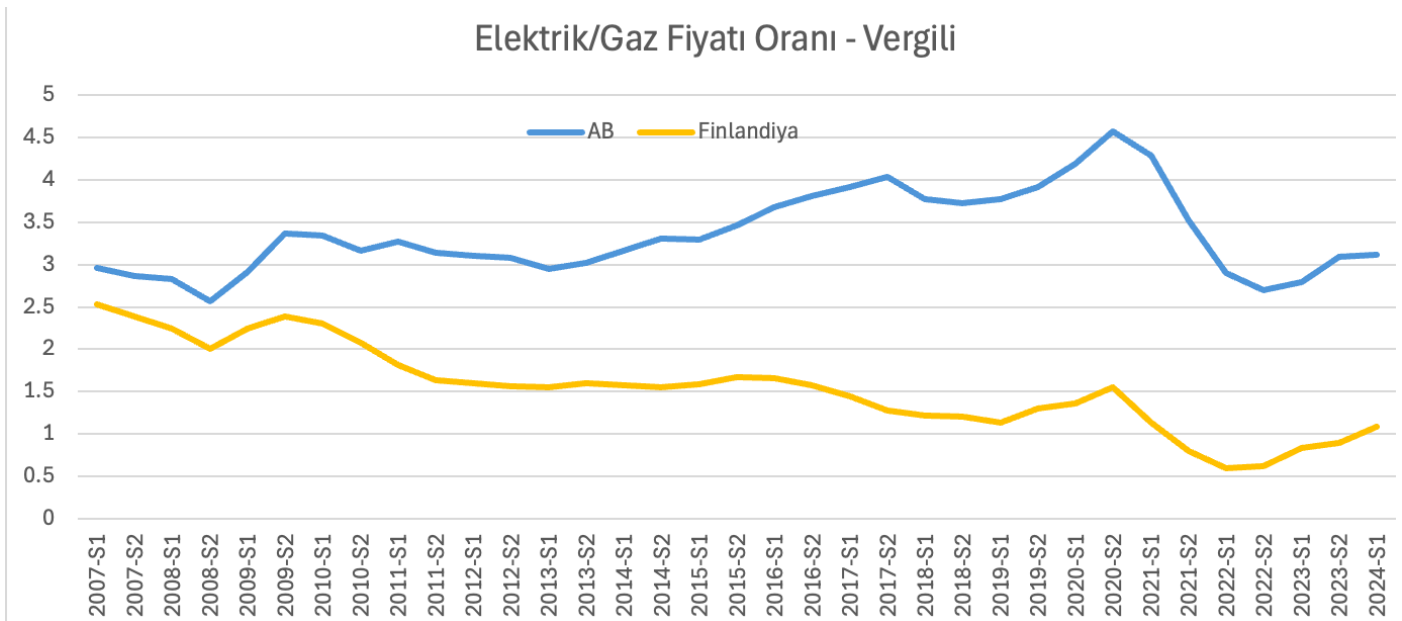
² https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/explore/all/envir?lang=en&subtheme=nrg.nrg_price&display=list&sort=category

Elektrik, Gaz Fiyatı ve Elektrik/Gaz Fiyat Oranı - Vergisiz - AB27

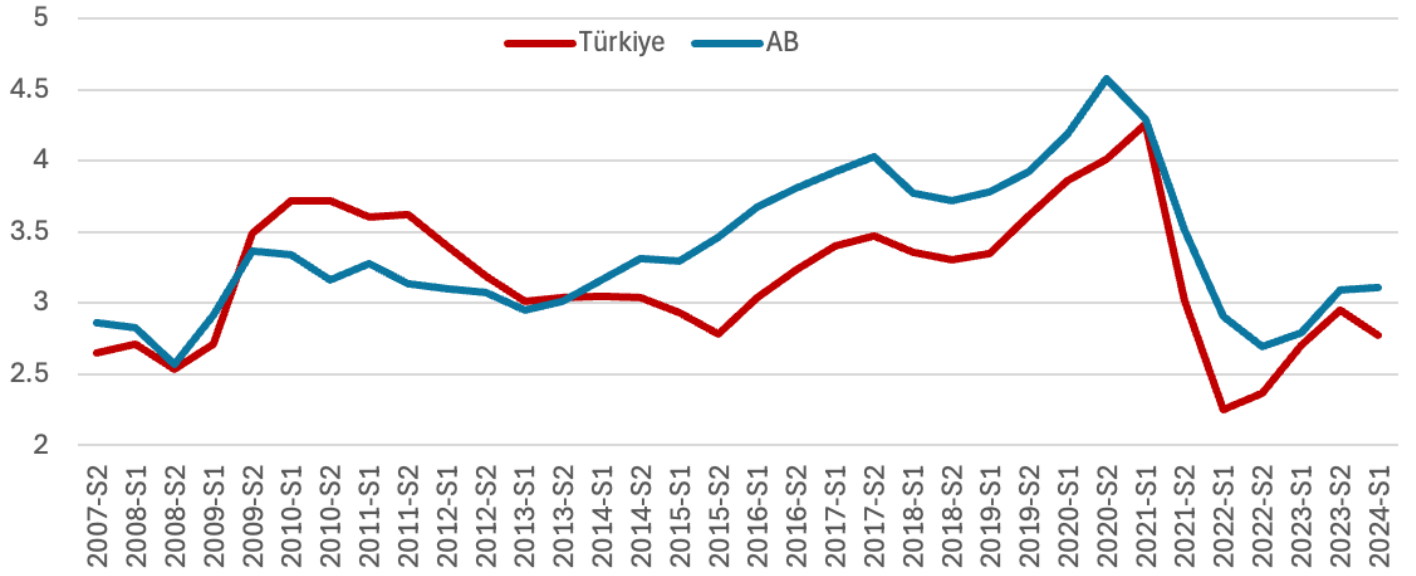
AB27 olarak bu kötü (elektrik aleyhine, yani artan oran) görüntüye rağmen, Finlandiya gibi daha ilginç örnekler de vardır. Finlandiya görüldüğü üzere elektrik/gaz fiyat oranını giderek düşürmüştür. Bu rakamların sanayi için olduğu düşünülürse rakamın çok daha anlamlı olduğu görülecektir.

Elektrik/Gaz Fiyatı Oranı - Vergili

Peki Türkiye'de durum nasıldır? Türkiye'yi de yine AB27 ile kıyaslayarak gelişimi görebiliriz. Türkiye 2013'lere kadar AB'ye göre elektrik/gaz oranı daha yüksek iken, 2013'ten bu yana sistematik olarak elektrik/gaz fiyat oranında AB'den daha iyidir.

Elektrik/Gaz Fiyat Oranı - Vergili

Fakat bu notun ana mesajı olan nokta, AB'nin bu oran ile elektrifikasyon ve net sıfır hedefine ulaşmasının zor olduğudur. Çünkü net sıfırda enerji tüketimindeki elektriğin payı %50'ye gelmek zorundadır. Bugün elektrik nihai tüketimin %20'si civarındadır. Bu grafiklerdeki sanayi elektrik/gaz fiyat oranı ile sanayinin net sıfır dünyasına hazırlanması çok fazla masraflı olacaktır. AB'nin hedeflerindeki temel sorunlardan biri de budur, bu sebeple konu yine gaza geri gelmektedir. Konu hedef ile gösterge arasındaki yapısal uyumsuzluktur. Hem de yüksek gaz fiyatlarına rağmen.